

SAMENVATTING

APETRA - Uitvoering van de opdrachten van openbare dienst in 2018

Als lidstaat van de Europese Unie en van het Internationaal Energie-Agentschap (IEA) moet België verplicht een minimumvoorraad ruwe aardolie of aardolieproducten aanhouden. Deze strategische stocks zullen worden ingezet om de markttekorten op te vangen bij een nationale of internationale crisis. De nv van publiek recht met sociaal oogmerk APETRA staat in voor het aanhouden van deze minimumvoorraad.

Volgens de Europese richtlijn 2009/119/EG en de overeenkomstige Belgische wetgeving wordt de voorraadplicht aan ruwe aardolie en aardolieproducten berekend op basis van de netto-invoer van die producten in het vorige jaar. De voorraadplicht bedraagt concreet 90 dagen van de netto-invoer (dit is een kwart van de netto-invoer van het vorige jaar). De berekening van de voorraadplicht hangt daarnaast ook af van de gemiddelde naftaopbrengst in het vorige jaar. De gemiddelde naftaopbrengst is de productie van nafta (een aardoliedestillaat) door de raffinaderijen, gedeeld door de hoeveelheid aardolie die zij in het raffinageproces inbrengen. De richtlijn legt een andere berekeningsmethode van de voorraadplicht op naargelang dat gemiddelde lager of hoger is dan 7%. Als dat gemiddelde lager ligt, stijgt de voorraadplicht van België aanzienlijk. Het gemiddelde was lager in 2018 waarbij de voorraadplicht met 25,9% steeg. Dit was niet het geval in 2017 (maar wel in 2016). Het al dan niet behalen van de drempel van 7% heeft dus een grote en abrupte impact op de hoogte van de voorraadplicht van België. Door deze onstabiele voorraadplicht kon APETRA geen vaste strategie op lange termijn volgen.

Om dit probleem op te lossen, paste de Europese wetgever de berekening van de voorraadplicht aan in 2018. Hij heeft vanaf het voorraadjahr 2020 de 7%-drempel afgeschaft. Voor België (en de overige EU-landen) zal vanaf dan altijd een lagere voorraadplicht gelden.

Zoals vooropgesteld in het ondernemingsplan 2019 van mei 2018 voldeed APETRA eind 2018 niet volledig aan de haar opgelegde voorraadplicht. De strategische voorraad bedroeg 3.887.017 ton ruwe aardolie-equivalent (rae) of bijna 80 dagen netto-invoer. APETRA hield in 2018 haar eigen voorraad stabiel. Daarnaast kocht APETRA enkel tickets (beschikkingsrechten) benzine en zware stookolie. Europa laat toe dat de voorraad die zich aan het begin van de Rotterdam-Antwerp pipeline of de RAPL-pijpleiding bevindt en onherroepelijk voor België is bestemd ook als veiligheidsvoorraad wordt aangemerkt. Deze voorraad bedroeg 561.600 ton rae of 11,5 dagen netto-invoer. Niettegenstaande APETRA hiervan geen eigenaar is, kan België hierdoor wel zijn hogere EU-voorraadplicht invullen.

APETRA voerde in 2018 haar taken van openbare dienst uit conform de regelgeving, waaronder ook die op de overheidsopdrachten.

Het initiële beheerscontract van APETRA met de Belgische Staat werd in 2012 verlengd totdat een nieuw in werking zal treden. De minister van Energie heeft in 2018 nog steeds geen stappen ondernomen om een nieuw op te stellen. Zij wacht onder meer op de voltooiing van de actualisering van het oliecrisisbeleid.

De Belgische regelgeving bevatte tot voor kort nog geen nationale procedures om de voorraad aan te spreken in geval van crisis. De regels voor de werking van het Nationaal Oliebureau (NOB) en het verdelen en aanspreken van de noodvoorraad werden respectievelijk eind 2018 en begin 2019 ingevoerd. Het Rekenhof dringt er bij de beleidsverantwoordelijken op aan de actualisering van het oliecrisisbeleid zo vlug mogelijk af te ronden.

Tegenover het einde van 2017 daalden de marktolielijzen waardoor APETRA de voorraden op 31 december 2018 met 48 miljoen euro moest afwaarderen. Daardoor leed ze een verlies van 16,3 miljoen euro. Haar ESR-resultaat 2018– dat geen rekening houdt met de voorraadwijziging, de afschrijvingen en de afwaardering van de voorraad – bedraagt +33,1 miljoen euro.

APETRA krijgt voor de financiering van haar activiteiten een bijdrage op de aardolieproducten die de aardoliemaatschappijen in België in verbruik stellen. De Algemene Directie Energie van de FOD Economie moet rekening houden met een aantal moeilijkheden om de controle op de volledigheid van de bijdragen aan APETRA uit te voeren. In 2019 analyseerde ze de hoeveelheden aardolieproducten die in België in 2018 in verbruik werden gesteld. Uit haar analyse bleek dat het risico dat de bijdragen die aan APETRA worden gestort onvolledig waren, beperkt was. Ze stelde wel nog steeds verschillen vast per individuele bijdrageplichtige. De Algemene Directie Energie stelt dat ze de huidige inspanningen om de APETRA-bijdragen periodiek te controleren, zal aanhouden.

De APETRA-bijdrage hangt voornamelijk af van de evolutie van de aardolielijzen. Er is geen minimale APETRA-bijdrage of *floor* in de wet vastgelegd. Daardoor verminderen de ontvangsten en het resultaat aanzienlijk als de aardolielijzen sterk dalen. Of APETRA haar leningen kan terugbetalen, hangt dus ook sterk af van de evolutie van de olielijzen: lagere olielijzen leiden tot een lagere APETRA-bijdrage, een lagere cashflow en zo tot een lagere afloscapaciteit. Dit was onder meer in 2018 het geval. De terugbetaling van de leningen zal daarnaast ook afhangen van de aan te houden eigen voorraad en opslagcapaciteit. Voor de herfinanciering van de leningen kan ze wel een beroep doen op het Agentschap van de Schuld.

APETRA wil haar schulden op lange termijn volledig afbouwen en stelt dat hiervoor een hervorming van de APETRA-bijdrage is vereist. Ze acht de invoering van een minimale bijdrage, die ook rekening houdt met een beoogde schuldafbouw, wenselijk.

De minister van Energie heeft tot op heden geen bijkomende maatregelen genomen waardoor APETRA haar schuld vlugger kan afbouwen.

Het College van Commissarissen heeft een verklaring zonder voorbehoud opgesteld over de jaarrekening 2018 van APETRA.